

Jan Kochanowski
Satyr albo dziki mąż

Biblioteka źródeł Słownika polszczyzny XVI wieku

Repozytorium cyfrowe tekstów szesnastowiecznych (w jednolitej transliteracji zgodnej z *Zasadami wydawania tekstów staropolskich (projekt)*, Wrocław 1955) – red. P. Potoniec, K. Opaliński

Jan Kochanowski *Dzieła*

oprac. Aleksandra Ćwiklińska

ISBN 978-83-65832-90-0 (całość)

ISBN 978-83-65832-01-6

strona: kt

1: SATYR

2: Albo Dziki Mąż.

3: Iana Kochanowskiego [grafika](#)

strona: ktv

1: NAYMOZNIEYSZEMV

2: VVPVLNOCNYCH KRAINACH PA-

3: NV: PANV SIGMVNTAVGVSTOVVI KROLOVVI,

4: Z łaski Bozey Polskiemu, etc.

[grafika](#)

5: PAnie moy (to nawiętŹy tytuł u Swobodnych)

6: Nie mogę mieć na ten czas darow tobie godnych,

7: Ale iako nie zawzdy wołem złotorogim,

8: Czafem Boga błagamy kadzidłem ubogim:

9: Tim przykładem racz i ti moię tę kapioną

10: Pracę za wdzięczne przyiąć a śwę przyrodzoną

11: Ludzkosc okazać przeciw tey leŹney potworze,

12: Ktora się tu śmie Źtawić na twym Pańskim dworze.

13: Płocha twarz (baczę to Źam) i śmieszna poŹtawa,

14: VWięc niewiem iaka przitim będzie i roŹprawa.

15: Nie podobaią mu się naŹze obyczaię,

16: Gani rząd y poŹtępki, iedno iż nie Źaie.

17: Przypomina wiek dawny, a ielli nie plecie,

18: StarŹszego iako żywo nie było na Źwiećie.

19: Ale iuŹ mię Źam rogiem po grzbiećie zaymuie.

20: TeŹno go ze Źwey rzeczy dawno nie Źprawuie. [grafika](#)

strona: A2

1: SATYR

2: Albo Dziki Mąż.

3: Iana Kochanowskiego.
<http://rcin.org.pl>

- 4: **T**AK iako mię widziacie/ choć mam na łbie rogi,
5: I twarz nieprawie cudną/ i kofmate nogi/
6: Przedfiem ufzedł za boga wony dawne czały/
7: A to moy dom był zawždy/ gdzie nagełtfze lafy.
8: Aleście ie tak długo tu w Polfcze kopali/
9: Zefcie anich ubogiego Satyra wygnali.
10: Gdzie poyrzę/ wżędy roąbią albo buk do huty/
11: Albo fofnią na fmołę/ albo dąb na fzkuty:
12: I mużę ia podobno/ prze ludzi lakome/
13: Opuściwży iałkinie/ y gory fwiadome/
14: Szukać fobie na ftároć inżzego mieżkania/
15: Gdzieby w ludziach niebyło takiego ftarania
16: O ty biedne pieniądze: wżak i drew pochwili
17: nie naydą/ żeby fobie izbę upalili.
18: Prozna to/ niech mi wierę iako kto chce łaię/
19: Niemalż dziś w Polfcze iednego kupcy/ a rataie.
20: To nawiętfze miłterftwo kto do brzegu z woły/
21: A do Gdańka wie drogą z żydem/ a z popioły.

A2

Na Po=

strona: A2v

SATYR.

- 1: Na Podolu go nie patrz/bo miedzy Tatari
2: Szabla więcey popłaca/ niż lefne towary.
3: Z czałem wżitko fie mieni: pomnę ia przedlaty/
4: Ze w Polfcze żaden niebył w pieniądze bogaty.
5: Kmieca to rzecz na on czas patrzeć roley była/
6: A Slachta fie rycerfkim rzemięfłem bawiła.
7: Nic to nie było fied lat walczyć nieprzeftaiąc.
8: Mroz/ i gorąco ćierpiąc/ głodu przymieraiąc.

- 9: A to wżitko bogactwo/ kto ſie ſlawy dobił/
10: Lepiej ſie ten niź złotim łańcuchem ozdobił.
11: A ieſli ku pokoiu kiedy myſł ſkłónili/
12: Nie iuż ſwoich żołnierſkich zabaw odſtąpili.
13: Ale iakoby iutro zowu wſiadać mieli/
14: Zbroie nigdy/ a konia puſcić ſię niechcieli.
15: A nad to przedſię w polu zawzdy lud ſłużebny/
16: Który koſzt oni mieli za barzo potrzebny.
17: Bo to iakoby ſzkoła młodych ludzi była/
18: Skąd meżow czyſtych potym wychodziło ſiła.
19: Tim ci Polſka uroſła/ a granice ſwoie
20: Rozciągnęła ſzyroko między morza dwoie.
21: Stąd prawá/ ſtąd wolności/ ſtąd rzezpóſpolitą
22: Macie/ moi polacy/ na ſwiat znakomitą.
23: Lecz tego ſnadź niewiecie/ iſz iako doſtaią/
24: Timże rownie ſpoſobem Kroleſtw oſtrzegaią.
25: Dalekoſcie ſię od ſwych przodkow odſtrzelili/
26: A prawieſcie na nie Polſkę wywrocili.

Skowa=

strona: A3

SATYR.

- 1: Skowaliſcie oycowſkie granati na pług/
2: A z drugiego iuż dawno w kuchni rożeń długi.
3: Wprziłbicach kwoczki ſiedzą/ albo owies mierzą/
4: Kiedy obrok woźnice na noc koniom bierzą.
5: Kotczy to nadzieźny koń/ a poczet zaſ woły/
6: Ktore ſtoią i wſtayni/ i wtile ſtodoły.
7: To iuż rotmiſtr/ co fuka na chłopy u pług/
8: A iego przednieyſza broń toczona maczuga.
9: Prawdę mowię/ czili nie? uznaycie to ſami:

- 10: Ale fie tam ozywa ieden miedzy wami/
11: Mieniąc/ iż gołpodarstwo Polkę z bogaciło/
12: A iako żywo złota więcey wniewy niebyło.
13: Prawda że złota wafzy przodkowie niemieli/
14: A mało bych tak nie rzekł/ ze go ani chcieli.
15: Iednak za swoim mężtwē wielkie państwa brali.
16: I bogatym Xiążętom prawá uftawiali.
17: Mniemacie wy podobno/ że to wam baiano/
18: Kiedi wobiazd Kijowa fiedm mil powiadano.
19: Albo iż na kościełech złote były dachy/
20: A białym Alabałtrem budowane gmachy:
21: Nie fądzcie tego mieśca z połady dzifiefzy/
22: Bo to ledwie cień został ozdoby przednieyfzey.
23: Co wafzych przodkow fiła/ i mężtwo fpráwiło/
24: Ze fię to zacne miało wniwecz obrocilo.
25: O Prufiech wam nic niehcę powiadać/ bo fami
26: Nakażdy rok pływaiąc do Gdańka w traftami/

A3

Widzicie

strona: A3v

SATYR

- 1: Widzicie gęłte miała/ y zamki budowne/
2: Drogi/ mofty porządne/ i brzegi warowne:
3: Czego trudno dokazać bez wielkich pieniędzy/
4: Znać dobrze/ że tam byli gołpodarze tędzy.
5: Kczemułz przyzło? Polacy Pruską ziemię wzięli/
6: A oni fię bogacze chudym nieodięli.
7: Wkażciełz wy pieniężni/ coście tak znacznego
8: Wczinili: niehcę nic wfpominać dawnego.
9: W kilku lat Tatarowie pięć kroć was wybrali/
10: Braćią wafzę w niewolą Turkom zaprzędali.

- 11: Despot/ wrzeci Despotow onych dawnych plemię
12: Na wazę wieczną hańbę dwa kroć przefzedł ziemię
13: Ze prawé przyrodzonym Halicz nań przychodzi.
14: Aby chciał patrzyć prawá/ trzymał bych ia z wami
15: Bo się on mało bawił Konstitucyami.
16: Co daley? Szwedowie was przes morze sięgaia/
17: A iflanti wam prawie z garści wydzieraią.
18: Na koniec/ by nie Wiła/ to u nas Branżwicy/
19: A z tego przepłacili przed się Pomorzycy.
20: Toć owoc wazych bogactw/ i toćcie wygrali/
21: Zescie przy pługu raczey/ niż szabli zostali.
22: Aleć to ielzcie wżitko początki/ pochwili
23: Będzie tego podobno więcej/ braćcia mili/
24: Gdy z was mafzkarę zeymą/ a ludzie doznaią/
25: Ze Polacy przodkow fwych barzo zostawaią.

Nie spu=

strona: A4

SATYR.

- 1: Nie spuŝczaycie się na to/ że Turcy proznuią/
2: Wiedząc oni przicinę/ komu w tim fołguią.
3: A kiedykolwiek morze nazbyt ćicho stoi/
4: Poŝpolicie więc potym się złego broi.
5: Tego tam nie wiem/ iaką przijazń z Niemcy macie
6: Albo iako daleko sobie dziś ufacie.
7: To tilko znam/ że na was pilne oko maią/
8: I co rok to się pod was bliżey podfadaia.
9: Kopaycie wy karcz przedię/ y buduycie stawy/
10: Wieźcie z borow do Wiły burtnice/ i ławy.
11: Palcie ławy na popioł/ rąbcie na wańszofy/
12: Polak od pola rzeczon/ poŝpolite głofy:

- 13: Rad uyrzę gdy was poprą/ kędy się skrijecie/
14: Bo ile po was baczę/ bić się nie będziecie/
15: Nie mając ani konia/ ani dobrej zbroie/
16: Po gotowiu ćwiczenia/ bez czego złe boie.
17: Patrzcież czegoście dla tych bogactw odstępili/
18: Zesćcie prawie rycerską naukę stracili.
19: Na ktorej nie tylko ty ziemskie osiadłości/
20: Ale gardła należą/ i wazę wolności.
21: Niechay drudzy iako chcą prawo rozumieją/
22: Niechay piąć/ i mówić roztropnie umieją,
23: Za frażkę ten waz rozum śtanie na ulicy/
24: Ieśli nie będzie pewny żołnierz na granicy.
25: A ieśli złotem groźni sąsiadom być chcecie/
26: Tym ie richley u siebie ielższe mieć będziecie.

Aleć ia

strona: A4v

SATYR.

- 1: Aleć ia i tych bogactw nieznam między wami./
2: A rad bych zebyście się rugowali śami.
3: Więcey ci was daleko co śwe wśi mijacie/
4: I oycowskie Kredence u Zydow chowacie.
5: Ba będąc to/ kiedy iuż niedośtawa komu/
6: A tym więtfzają/ gdi każą wyność się z domu.
7: Coś wzdy wtim ielś/ dla Boga/ iż będąc takimi
8: Gośpodarzmi/ zdacie się przedsię ubogimi?
9: Zbytek/ sąsiedzi/ zbytek/ ktory iako morze
10: Wśzytko poźrze/ byś mu tkał niewie iako śporze.
11: Malo mu na ieden raz wśzytki roczne śnopy/
12: Zije on kiedy zafiędzie grunt zaraz/ i z chłopy.
13: Na ofstatek y Pana/ taki go gość wdomu.

- 14: Aby miał zginąć/ niechce uftąpić nikomu.
15: Da kto pięćdziesiąt potraw/ da on tyle troje/
16: Ti go upoiłz/ a on y woźnice twoie.
17: Ti w rifu/ on w łobolu: ti na czapce złoto/
18: On ma i na trzewiku/ choćia czałem błoto.
19: V niego oberouchy szyrzfe niż u kogo/
20: Od kabata łto złotych iefzcfze to niedrogo.
21: A kiedi fie wyfrichnie w ufarłkim ubuerze/
22: po kołnirzu go poznałz/ bo błan futra bierze.
23: Więc iako mu nie rzeczełz/ Miłofciwy panie/
24: To iużpewna przimowka/ ze głupi Ziemianie.
25: By też nawięcey przegrał/ nic go to niełmuć/
26: Iefzcfze nad to chłopiętom oftatek rozrzuci.

Pochlebce

strona: B

SATYR.

- 1: Pochlebce to iego dwor/ a rada zwodnicy/
2: Od wiernych mu nietrzeba/ łtrzegą drzwi dłuźnici.
3: Na tego wy robicie/ ten was wdawa w długi/
4: Ten was z wiofek wyzuwa/ o obrąca w łługi.
5: Znacnieifze przodkow wałzych/ i bardzo znacnieifze
6: Vbołstwo w Polfzce/ niz ty bogactwa dzifiejfze.
7: Kto dziś zamek załozyl kto kłafztor zbuduie?
8: Kto panu miałto pułci/ i fumnę daruie?
9: Iáko tego za oycow wałzych było fiła/
10: Ktorem rzecz połpolita milfza niłz łwa była.
11: Wierę dzis rychley wezmą/ niłz dadzą Krolowi/
12: Pogotowiu podobno Xiędu Plebanowi:
13: A boday drugi iuż miał i kielichy łpełna/
14: Nierzkąc by mu łzła z wiec połtaremu wełna.

- 15: Oho znać Papieżnika: po czymże? po mowie:
16: Mniamałem by po rogách/ co to mam na głowie.
17: Bracie niechęć fię ftobę wrzecz wdawać o wierze
18: Bo ia sam na fię wyznam/ żem proftak wtej mierze
19: Lecz ieśli ty inaczey o fobie rozumiesz/
20: Iedź do Tridentu/ a tam ukażesz co umiesz.
21: Dobrym Krześcijaninem nie tego ia zowę/
22: Co umie difputować/ i ma głątką mowe.
23: Ale kto żywie według woley pana fwego/
24: Tego ia barziefy chwale/ niżli wymownego.
25: Powiedz mi w ktori fofof korda pomykali
26: Starzi Polacy/ kiedy fłow pańskich fłuchali.

B

Wierzyfz

strona: Bv

SATYR.

- 1: Wierzyfz ti/ że fię wten czas miał ten wołą gadać?
2: Bogati to Syllogizm/ á trudno ij zbadać
3: Tak on myfłił: nieumiem wywodow fzyrokich/
4: Zebych mogł pańskich dofiąc taiemnic głąbokich
5: Ale com raz obiecał na krzcie Panu fwemu/
6: Nie fłużyć poki we mnie duſza iedno iemu/
7: Stoię przitim fstatecznie/ i znam iego fłowa/
8: Tich nie odftąpie by mi tuż miała fpałć głowa.
9: Mowże mu że źle wierzi/ uyrzifz czym cię potka:
10: Ztakimi bych ia wołał przeftawać: to krotka.
11: Nieuczyłem fie w Lipfku/ ani w Pradze wiari/
12: I niewiem iako kążą w Genewie ufari.
13: Wfzitko mam z Puftelnikow/ co miefzkaią znami
14: Miedzy lafty/ i miedzy puftimi gorami.
15: Ci mi naprzod prawego boga ukazali/

- 16: I wiarę doftateczną doferca podali.
17: Ale niż ktemu przyfzło filna była trwoga/
18: Bom tak trzymał/ żem ia też poźdedł coś na boga
19: Bachus był na mię łańkaw/ i żadney biefiadi
20: Nigdy nie miał bezemnie/ mogę rzec i radi.
21: Kiedi niośł Ariadnę iam tuż przed nim siedział/
22: Com też sobie pomyślał/ Bache/ byś był wiedział.
23: Za czałem poginęli ci bożkowie mali/
24: Mych my fię też po gęftich lefiach rozłtrzelali.
25: Na koniec iam fię okrzył/ i fzedłem wty kraie/
26: Gdziem załał/ mogę tak rzec/ fwięte obczyaie.

Niebyło

strona: B2

SATYR.

- 1: Niebyło tey chciwołci/ ktora dziś panuie/
2: Tak iżz małe/ i wielkie iednako frafuie.
3: A iako fię dziś ludzie za pożytek ięli/
4: Tak na on czas wżifcy fię do sławy ciñęli/
5: Ktorey niedrogim trunkiem/ ani pułmiłkami/
6: Ale znacznymi chćieli zyřkać pořługam
7: Więć iżz łakomřtwa nieniořł on wiek řtarodawny/
8: Nie był żaden prokurat miedzi nimi řławny.
9: Bo nie Statutem/ ale cnotą fię rżadzili/
10: Strzegąc iakoby zawżdy wřpolney zgodzie řili.
11: Teraz iako wpieniadzach ludzie řmak poczuli/
12: Cnota/ i przyřtoieñřtwo do kęta fię tuli.
13: A ich plac niewřtydliwa potwarz zařtępiła/
14: Na co trzeba Statutow/ i rzeczników řiła.
15: A onych iakobyřmy tu przepomnieć mieli?
16: Ktorzi ani řieć za řtoł zpodeyrzanym chćieli.

- 17: Obrus przed nim rzezali/ talerz nożmi kłoli.
18: Ieśli niechciał uftąpić/ mułiał poniewoli.
19: Dziś niech iawnie kto zabija/ niech zdradza/ niech kradnie
20: Foritarza doftanie/ iako czego fładnie.
21: Statecznieyfe zaprawdę niewiały wtey mierze
22: Bo to dziewczka od matki za teftament bierze/
23: Ze cnotliwa niebędzie fiedzieć przy wfteteczney:
24: Za co famo/ Bog fwiadek/ godne flawy wieczney.
25: Ale wy/ co dziś wfobie oycowfkiego macie?
26: O krom tego że czałem o łez fię gniewaćie.

B2

Onym

strona: B2v

SATYR.

- 1: Onym ci to przyftało/ ifz prawdę mawiali/
2: I wiem pewnie/ że fynow tegoś nauczali.
3: A ieśli mowić/ tedy i fluchać iey trzeba/
4: Bo prawda/ wfzifey wiecie/ niłkąd ieno znieba.
5: Więc i to trefna/ że wy ftarych odstąpiwfzi
6: Obyczaiow/ a nowfze łobie ulubiwfzy/
7: Chcecie przedfię zachować ftarodowne Sądi/
8: Aby Krol wfzitki wałze uznawał nierządi.
9: Znośne to było brzemię/ za ludzi/ co zgodę/
10: I pokoy miłowáli/ a o rowną łzkodę
11: Dali na przijaciela/ albo na Sądiada/
12: Ze mogła nieowfzitkim wiedzieć zwirzchnia rada.
13: Kiedy fię ludzi fkrzętnych namnożyło/
14: Ktorem potwarz/ i prawo uftawiczne miło:
15: Kiedy o namnieyftą rzecz kazdy na Syem rułzy/
16: A ty za nim ubogi/ Ziemianinie kłufzi/
17: Kto tak żelazney głowy/ albo tak cirpliwy/

- 18: Zeby mógł wżitkich słuchać/ i uznać kto krzywy
19: Albo tedi przywroćcie stare obyczaie/
20: A iuż tenże poştępek prawy niech zoštaie:
21: Albo ieśli wam barziew k myśli wiek dzifiefyzi/
22: Vczińciefz iuż i Statut czałom przyftoyniefzi.
23: Siła to na Satyra prawa pociafować:
24: Wżzak pomnie wolno będzie każdemu wotować
25: Ia mowię/ co rozumiem: kto ma co lepfzego/
26: Niechay powiada/ będę rad słuchał każdego.

Ale

strona: B3

SATYR.

- 1: Ale profzę/ niechay ia pirwey fię odprawię/
2: A oblecnię/ że was długo niezabawie.
3: Acz ci słyfzę/ ifz/ kiedi wy mowić pocźniećie/
4: Końcá wfwych oracyach naleć niemożecie.
5: A podobieńftwo: bo co tidzień pirwey fprawil/
6: To dziś Seym za pułroka boday fię odprawil.
7: I ti mefcie podobno Połocko ftraćili/
8: Bo kiedy fie było bić/ tofcie wy radzili.
9: Ale ia co wkim ganie/ tego fię fam chronie.
10: Przydawfzi iefzcze mało/ potim fię ukłonię.
11: Tego baczyć niemogę/ dla ktorey przyczyny
12: Wolicie do Włoch/ ábo do Niemiec ślać fyny/
13: Maiąc fwe fzkoly doma/ gdzie przedtim ieźdzali
14: Cudzoziemcy/ ktorzy fię nauką parali.
15: Zdadzą fię wam podobno profacy miŃtrowie:
16: Ba będą znich pochwili Gregoriankowie.
17: Ieśli im i tę trochę weźmiećie/ co maią/
18: Na dziefięć grzywien iednak dofyć wymyflaią.

- 19: Ale niech ma zapłatę godność między wami/
20: Ręczę wā/ że zrownaćie z ich tam Sorbonami.
21: Na koniec/ waźćie doma taki kołt na dzieci/
22: Vyrzyćie że fię do was wżitka Padew zleći.
23: Ale dla obyczaiow podobno ie flecie:
24: Wierzcie mi że przy dobrych i złe tam naydziecie.
25: A niewiem ktore lepiej smakuią młodemu/
26: Rozumieycie po łobie/ co wam/ to i iemu.

B2

Ia głupi

strona: B3v

SATYR.

- 1: Ia głupi tak rozumiem/ i przy tim zoftanę/
2: Ze Polkę nic inżzego o taką odmiane
3: Nieprzyprawilo/ iedno poftonne ćwiczenie:
4: O czymbych mowił/ by mi nieżło o wzmierzenie
5: Kazda rzecz połpolita łwoią łprawą łtoi/
6: Bo ktorey iefzcze zmlodu dzieći wieć przyłtoi:
7: Bo iefli co nowego łobie ulubuią/
8: Wedle tego za czałem potym łwiat buduią.
9: Niewlefię tego nawykł: ba i owłzem wlefię/
10: Iedno iuż nie wżitkiego moia pamieć niefię/
11: Co łlychał od Chirona miełzańca dziwnego/
12: Kiedi miał włwey opiece Achilla mlodego.
13: Ten wniewidney iałkimi miełzkał miedzi bori/
14: Lecż rozumem porownał z wielkimi Doktori.
15: A chcecieli mię łlychać/ poradze fię głowy/
16: Mogęli co przypomnieć iego łlotkiey mowy.
17: Synu moy (tak ucźnia zwał) pokiś wdomu moim
18: Nieułłifziłz nic uchem/ ani okiem łwoim
19: Vyrziłz/ cźimby fię zgorłzić mogł: lecż przyjda czały

- 20: Ze ti i mnie pożegnałz/ i ty piękne lafy.
21: A iako fmiałe Orłę/ łam fię zgniazda łpułcizf/
22: A oyca iuż zopieki/ i z prace wypułcizf.
23: Tam ci fię będzie trzeba mieć na dobrej pieczy/
24: Abyś fię niedał uwieść iakiey łprofney rzeczy.
25: Bo iako gęłte Młzice nagle cię obiędą
26: Rołkofzi łwiata tego/ i odwodzić będą

Twoie

strona: B4

SATYR.

- 1: Twoje łlchetne ferce od zabaw uczciwych/
2: Cukrując ci na zdradzie łmak rzeczy zelziwych.
3: A tak bierz łobie w pamieć/ co dziś mowie ztobą/
4: Zebyś w takiey przigodzie nietrwoził więc łobą
5: Tego naprzod bądź ł pewien/ iż Bog włzitko widzi
6: A iako cnotę lubi/ tak fię grzechem brzidzi.
7: Przeto niłzli co poczniesz knować w łłowie łwoiey
8: Vważ to pirwey/ że Bog łwiatkiē łprawy twoiey
9: A iako dobra będzie/ albo zła uniego/
10: Tak fię i ti na koniec mułifz ciełzić ztego.
11: Nierozumiey że by to darmo uczyniono/
12: Iłz włzelaki źwierz inłzi pochyłym łtworzono:
13: A człowiek twarz wyniołłą niełie przed włzitkimi
14: Patrząc wozdobne niego oczima ialnymi.
15: Chciał nā bog tim łwoię myłł opowiedzieć prawie
16: Iłz byđło á człowieka łtworzył krozney łprawie
17: Rychłło więcęcy niełzuka iedno aby tilo/
18: Tego łamego patrząc/ co iest ciału miłło.
19: Ale człeku/ ktorego dułza połzła znieba/
20: Otim czuć/ otim myłłić ułtawicłźnie trzeba/

- 21: Iakoby fię mogł wrocić na mieśca oyczifte/
22: Gdzie ſpolnie przebywaią duchy wiekuifte.
23: To ti wiedząc/ dziecię me/ Niechyl fię za timi/
24: Ktorzi ſwym zawołanim/ i dari boſkimi
25: Wzgardziwfi/ towarzyſtwo wzięli z beſtijami/
26: I wyrzekli fię nieba ſprofnymi ſprawami.

Ale na

strona: B4v

SATYR.

- 1: Ale naſladuy cnoti/ ktora acz zniewczafem/
2: I trudnoſcią przechodzi/ a wſzakoż za czafem
3: Hoynie płaci utraci podięte dla ſiebie/
4: Iednaiąc wieczną ſławę/ i oſiadłość wniebie.
5: A iżeś fię urodził w domu zawołanym/
6: I czaſu ſwego bądźiſz panował poddanym.
7: Poczniſz rząd ſam od ſiebie/ a uſkroni chciwoſci/
8: Niechay będą poſłufzne rozumney z wirzchnoſci
9: Bo tak wiedz/ iſz w człowieku ſą mocarki dziwne/
10: Nie tilko ſobie rozne/ ale i przeciwne.
11: Ieſt byſtra popędliwoſć/ ieſt żądza nieſyta.
12: Boiażń mdła/ żałość ſmutna radość niepokrta.
13: Nad ktorimi ieſt rozum/ iako Hetman/ ktori
14: Ma ſtrzedz/ aby z nich żadna niemogła wziąć gori.
15: Temu ti władzę porucz/ i dai w moc ſam ſiebie.
16: Niech wie o káždey ſprawie/ ktora fię tknie ciebie.
17: Bo ieſli przydzie owym porucznikō rządzić/
18: Bez tego być niemoże byś niemiał zabłądzić.
19: Ale pańſkiego zdrowia ani mocne ſklepy/
20: Ani tak dobrze ſtrzegą poboczne oſczepy/
21: Iako miłość poddanych/ i wiara życzliwa/

- 22: Czego ńtrach niewycifnie/ i groza fukliwa.
23: Richley dobroć/ i łafka/ richley chuć wzaiemna
24: W tim ci pońsłużyć może/ i ludzkość przyjemna.
25: Wprzijiacieliu fię kochay/ i każdą przestrogę
26: Wdzięcznie od niego przyjmuy/ bo śmieie rzec mogę/

Krolowie

strona: C

SATYR.

- 1: Krolowie inżych rzeczy wńzech obfitość maią/
2: Samey peawdi tam do nich namniey przinańzaią.
3: Przeto niechay nieľubi ucho tve cnotliwe
4: Pochleństwa/ ktore/ iako źwierciadło fałńziwe/
5: Rozną twarz twych poństepkow tobie ukazuie/
6: Nie tak iako ie człowiek Ńtateczny przyjmuie.
7: Cnotę miľuy/ i godność: bo tim pańńtwa Ńtoią/
8: Kiedi dobrzi ľą w wadze/ a źli fię zań boią.
9: A czego napotrzebniey/ i ľam źiy przykľadnie/
10: Bo poddany za panem zawsze poydzie Ńnadnie
11: A iľz wńzitkiego trudno dogľędać iednemu/
12: Ale częć prace muľisz poruczyć drugiemu:
13: Przipatruy że fię dobrze/ kto ľie na co godzi/
14: Bo chocia drugi wzacnym domu fię urodzi/
15: Ieľli morzanieľwiadom/ ieľli niezna nieba/
16: Ani źagłow/ ani mu Ńtiru zwirzać trzeba.
17: A nawięcey tego Ńtrzeź/ abyś na urzędi
18: Łakomych ľudzi nigdi nieľadzał: bo kędi
19: Sprawiedliwoć przedayna/ tā przekľęcw wielkie
20: A u boga niewinnych wańne proźby wńzelkie.
21: Ale tobie tak trzeba myľlic o pokoiu/
22: Iakobyś fię mogľ zaraz przidać i do boiu.

- 23: Bo iefli iaco mogę rozeznać na niebie/
24: Wrichle Greczin ufłyfzi a nagły potrzebie.
25: Widzę zboycę zdaleka/ i gofcia zradnego/
26: A on zgori las wali do brzegu morfkiego.

C

Nowych

strona: Cv

SATYR.

- 1: Nowych galer prziczinia/ ftarich poprawuie/
2: Wiofła rzędem rofkłada/ żagłow przipatruie.
3: Do nas zmierza po korzić/ a nielada iaką
4: Korzić/ boday w Grecyey znalazł drugą taką.
5: Iednka fwego dokaże/ na co fię ufadzi/
6: Lecz niewiem iefli fobie dobrze wtim poradzi.
7: Bo ledwie fię rozgofci/ kiedi Greczin zbroyny
8: O fwą krziwdę będzie chciał po nim nagły wojny
9: Niepomogą mu wten czas fłotko brzmiące ftrony
10: Niepomozę twarz głatka/ ani włos trafiony.
11: Pirzchnie iako przed wilkiem ieleń iwatronogi/
12: Nie tim fię popifuiąc u fwoiey niebogi.
13: Tam fię i ti zdrugimi małz pośpołu ftawić/
14: I ręką/ da Bog/ fławy oycowskies poprawić.
15: A iuz teraz przywykay pracy/ i nie wczafom/
16: Abyś fię mógł fpofobić ku trudnieyfm czałom.
17: Vmiej łuk miernie ciągnąc/ umiey bronią władać/
18: Nieprzijiela fięgać/ a sam fiebie fkladać.
19: Vmiej rzekę przepłynąc/ i row fnadnie fkczić/
20: Konia prętko dofiadać/ i dobrze im toczyć.
21: Priuczay fię gorącu/ i zimnemu niebu/
22: Przeftaway kiedi woda może być ku chlebu.
23: Takie początki maiąc/ dopiro myfl o tim/

24: Iako byś i sam umiał woysko wieść napotim.

25: Trzeba mieśca pewnego szukać obozowi/

26: I ostrożnie idź przeciw nieprzyjacielowi.

Trzeba

strona: [C2]

SATYR.

- 1: Trzeba wiedzieć/ gdzie ktorim xtałtē lud szikować/
- 2: Ze by oeden drugiego śnadnie mógł ratować.
- 3: I ieśli nieprzyjaciel wzamok dufa więcey/
- 4: Więc kołze pleść/ a knim się szacować co pręcey.
- 5: Wał znofić/ przekop równać/ tłuc taranem muri/
- 6: Możliżni rzecz i ziemię/ macać śpodkiem dziuri.
- 7: Co trudno człowiek poiąć ma zprośtey rozmowy/
- 8: Muśi tam przy tim sam być/ i nałtawić głowy.
- 9: A tak skoro dorofciesz lat/ i lepszej siły/
- 10: Miey ża mi się do zbroie zaraz/ śynu miły.
- 11: A przykładem przodkow śwych szukau śląwy mieczē:
- 12: Krefu zamierzonego pewnie nieodwlecze.
- 13: Przeczże niewoleć raczeż znacznie przed wśitkimi/
- 14: Popifać się dzielnościa/ i cnotami śwymi:
- 15: Niśz utraćć nikkzemnie wcienu wieku śwego/
- 16: Nieśkośztowawśi co ieśt na świecie dobrego.
- 17: V Boga śczęście wręku/ prozno dufać zbroi/
- 18: Lecż ti przed się cziń/ śynu/ co tobie prziftoi.
- 19: Cnota śławą sie płaci: a śnadż w przifśłym wieku/
- 20: Wzbudzi takiego ducha bog wpewnym człowieku.
- 21: ktori tve zacne śprawy śwoim piorē złotim
- 22: Będzie chćiał światu podać/ tak ifz nigdi potim
- 23: Imię twoie niezgańnie/ ani uzna końca/
- 24: Poki żwierżat na ziemi/ a na niebie Słońca.

25: Takie przysłmaki starzec on ku cnocie dawał

26: Wnukowi/ a iam/ ucha nakładaiąc/ ftawał

Lada gdzie

strona: [C2v]

SATYR.

1: Lada gdzie przy iafkini/ mało myśląc o tim/

2: Ze by mi się to kiedi mogło przidać potim.

3: Ale co moy za rozum? wy mię motikami

4: Płofzacie/ a ia każę o cnocie przed wami.

5: Mało było nie lepiej o ten rząd przekłēti

6: Dać wam taką Lacinę/ aż by wam fzło wpięti.

7: Co was iednak nieminie/ iefli (iako tufzę)

strona: 17d

1: Przed wafzim gospodarftwem wynieść się stąd mużę

2: Teraz iuż niech tak idzie/ bo złe nieuciecże/

3: A to wzyfku będziecie mieć/ co się odwlecze.

4: KONIEC

strona: [C3]

Do Satyra.

1: **S**Atyrze/ pomni stąpić do mnie swego czału/

2: Kiedy będziefz miał wędrować ku lafu.

3: Niech wiem iako sie ludzie będą mieć ku tobie/

4: Bo nie wfzytkich iednako uznafz przeciw łobie.

5: Naydziefz ktoć wdzięczē będzie naidziefz ktoć nałaię

6: Wroznych głowach mużą być rozne obyczaie.

7: Na koniec i ia bych łam wiedział co winować:

8: Słuchay/ mogłēś na winnik chroftu nieżałować.